

Klimatkontrakt 2030

Mellan Nacka kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022



Innehåll

| | |
|---|-----------|
| 1. Syftet med Klimatkontrakt 2030 | 4 |
| 2. Parter | 4 |
| 3. Kommunens åtaganden | 4 |
| 3.1. Kommunens klimatmål..... | 5 |
| 3.2. Strategi..... | 5 |
| 3.3. Organisation och ledning..... | 5 |
| 3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare..... | 5 |
| 3.5. Klimatinvesteringsplan..... | 6 |
| 3.6. Digitalt stöd för genomförandet..... | 6 |
| 3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner..... | 7 |
| 3.8. Klimatanpassning..... | 7 |
| 3.9. Klimatsmart mobilitet..... | 7 |
| 3.10. Rapportering och uppföljning..... | 7 |
| 4. Viable Cities åtaganden | 8 |
| 4.1. Bättre regler..... | 8 |
| 4.2. Innovationer..... | 8 |
| 4.3. Samordnad finansiering..... | 9 |
| 4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer..... | 9 |
| 5. Myndigheternas åtaganden | 9 |
| 5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling..... | 10 |
| 5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling..... | 10 |
| 5.3. Samordnad finansiering..... | 11 |
| 5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer..... | 11 |
| 6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023 | 12 |
| 6.1. Systemdemonstration..... | 12 |



| | |
|--|-----------|
| 6.2. Konkurrenskraft och finansiering..... | 12 |
| 6.3. Medborgarengagemang..... | 13 |
| 6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt..... | 13 |
| 7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering..... | 14 |
| 7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen..... | 14 |
| 7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen..... | 15 |
| 7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities..... | 16 |
| 7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna..... | 17 |
| Klimatkontrakt 2030..... | 21 |
| Bilaga 1 – länkar till dokument..... | 22 |



1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Nacka kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

Nacka kommun ska intensifiera arbetet för att både stoppa stigande medeltemperaturer och minska belastningen på miljön. Stadsutveckling som sker i Nacka ska vara en hävstång för övergång till ett mer klimatsmart samhälle. En del i detta arbete är vår medverkan i Viable Cities – Klimatneutrala städer 2.0 med utgångspunkt i centrala Nacka med projektbenämningen Klimatneutrala Nacka 2030. Nacka kommun avser att:

- använda, vidareutveckla och sprida insikter från satsningen Klimatneutrala Nacka 2030 till andra, både inom och utanför kommunen
- identifiera och utveckla kommunens arbetssätt och omställningsförmåga för att nå klimatmålen
- fortsätta att arbeta tillsammans med näringslivet och andra parter för att tänka nytt och klimatsmart i den pågående stadsutvecklingen

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.



- underlätta för Nackaborna att göra klimatsmarta val i sin vardag och verka för att Nackaborna blir delaktiga i arbetet med omställningen till ett klimatneutralt Nacka.
- arbeta med att vidareutveckla klimatarbetet i verksamheterna och öka kunskapen och förståelsen inom kommunkoncernen för vad som ger klimatutsläpp och vad verksamheterna kan göra för att minska sin klimatpåverkan.
- den egna verksamheten helt ska fasa ut fossil energi.
- genomföra en markanvisning för bostadsbyggande där lägst klimatpåverkan, både i byggande och drift, blir avgörande.
- tydliggör styrningen av kommunens långsiktiga miljö- och klimatarbete och bidra till att målen i våra styrdokument uppnås.

3.1. Kommunens klimatmål

Nacka kommun antog 2016 ett lokalt miljöprogram med indikatorer och målnivåer för att följa utvecklingen av kommunens miljömål fram till 2030. Miljöprogrammet innefattar sex miljömål som är prioriterade för att uppnå attraktiva livsmiljöer i hela Nacka. Av programmet framgår att kommunen ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

3.2. Strategi

Mål- och budget är kommunens främsta styrdokument. Av mål- och budget för 2023-2025 framgår att en stark, grön och långsiktigt hållbar tillväxt eftersträvas i Nacka. Nacka kommun ska intensifiera arbetet för att både stoppa stigande medeltemperaturer och minska belastningen på miljön. Stadsutvecklingen som sker i Nacka ska vara en hävstång för övergång till ett mer klimatsmart samhälle. Utöver mål- och budget finns flera andra styrdokument så som Miljöprogrammet, Nackas översiktsplan och Strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutveckling som bidrar till kommunens långsiktiga arbete.

3.3. Organisation och ledning

Under 2020 tog kommunfullmäktige beslut om implementering av Agenda 2030. Alla nämnder, enheter och kommunens bolag ska vara delaktiga i arbetet med att uppfylla målen och skapa ett långsiktigt hållbart Nacka. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för kommunens miljö- och klimatarbete. Beslut i ärenden om kommunens övergripande miljö- och klimatarbete sker främst i kommunstyrelsens miljöutskott.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

För att nå målen om ett fossilfritt och klimatneutralt Nacka behövs nya samarbeten och innovationer. Kommunen vill skapa förutsättningar för samverkan med näringsliv, akademi och medborgare. Tillsammans med byggaktörerna inom Centrala Nacka



marknadsbolag AB, har kommunen tagit fram konceptet Naturban som arbetar mot visionen Närhet och naturbant. där naturen och det urbana möts på nya sätt och trivs tillsammans. Målbilden är att skapa förutsättningar för livskvalitet och växtkraft i Sveriges första naturbana stadsdel med närhet till allt man behöver.

Kommunen deltar i olika nätverk för att öka insatserna för klimatomställningen, exempelvis Stockholm Green Innovation District och företagarnätverket Nacka Klimatnätverk. Kommunens medverkan i Viable Cities och satsningen på Klimatneutrala städer 2.0 utgör ytterligare ett forum för samverkan. Tillsammans med projektkonsortiet i Klimatneutrala Nacka 2030, har kommunen som mål att genom samverkan utforska och analysera hur stadsutvecklingsprocessen kan organiseras och styras för att skapa förutsättningar för en hållbar stadsutveckling. Målet är också att utveckla och implementera nya och verkningsfulla arbetssätt. Något som ska bidra till utveckling av smarta lösningar som bidrar till att underlätta för Nackaborna att göra klimatsmarta val i sin vardag.

Det kommunägda bolaget Nacka vatten och avfall AB arbetar aktivt med medborgarna att minska avfallsmängderna. Kommunens Energi- och klimatrådgivning ger information och rådgivning till medborgare, företag och bostadsrättsföreningar om hur de kan bidra till att minska sin klimatpåverkan. För att kommunen på bästa sätt ska kunna underlätta för Nackaborna att göra klimatsmarta val i sin vardag och öka medvetenheten hos medborgarna finns ett behov av att utveckla kontakten med Nackaborna.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Nacka kommer påbörja framtagandet av en klimatinvesteringsplan med utgångspunkt i centrala Nacka inom ramen för projektet Klimatneutrala Nacka 2030. Arbetet utgår från framtagna koldioxidbudget och åtgärdsplanerna för avfall och fossilfria transporter samt kommunens gröna obligationer.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Kommunen följer idag upp utvecklingen för de lokala miljömålen i Miljöbarometern, där respektive indikator kan följas över tid. Kommunen avser att även sammanställa och visualisera annan miljö- och klimatrelaterad utveckling genom Miljöbarometern för att tydligare hålla samman arbetet. En digital koldioxidbudget har tagits fram vilken synliggör kommunens utsläppsnivåer och den utsläppsminskning som krävs för att efterleva Parisavtalet.

En Agenda-2030-modul har implementerats i kommunens mål- och resultatstyrningsverktyg Stratsys för planering och uppföljning av hållbarhetsarbetet. Det digitala verktyget Jämföraren är ett stöd för Nackaborna i olika val av anordnare. Verktyget visar olika kvalitetsmått. Miljö- och hållbarhet ska läggas till som en parameter för att tydliggöra anordnarnas arbete inom hållbarhet och miljö.



3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Vi står inför stora utmaningar inom miljö- och klimatområdet. Nacka har för avsikt att genom samverkan och ett aktivt arbete tillsammans med andra aktörer sprida innovativa idéer både vad gäller arbetssätt och smarta lösningar. Tack vare den omfattande stadsutveckling som sker i Nacka finns möjlighet att testa nya och innovativa lösningar. Organisationer och företag som är drivande i klimatomställningen bjuds in för att delta i omställningsarbetet. Nacka kommun vill vara en aktiv del i skapandet av olika innovationsnav. Vårt gemensamma arbete genom Viable cities, med utgångspunkt i Centra Nacka, är ett sådant innovationsnav för kommuner som vill öka takten i klimatomställningen. Ett annat är samarbetet inom Stockholm Green Innovation District med stadsutvecklingen i Sicklaområdet i fokus.

3.8. Klimatanpassning

För att minska konsekvenserna av ett förändrat klimat och utveckla Nackas proaktiva och systematiska klimatanpassningsarbete fattade kommunfullmäktige beslut om program för klimatanpassning i maj 2022. Programmet ger en övergripande bild av riskerna kopplat till ett förändrat klimat i Nacka kommun samt innehåller prioriterade åtgärder kopplat till riskerna gällande skyfall, värme, havsnivåhöjning och biologisk mångfald vilka i nuläget bedöms vara de största klimatrelaterade riskerna för Nackasamhället. Nacka kommuns ambition är att anpassning till framtida klimat sker i all planering och genomförande.

3.9. Klimatsmart mobilitet

En av de viktigaste åtgärderna för att nå målen i miljöprogrammet är att göra resandet mer hållbart. I Nacka kommuns strategi för framkomlighet fastslås att kommunen ska ha ett trafiksystem där alla fordonsslag är samordnade på ett hållbart och välfungerande sätt. En av kommunens största mobilitetsåtgärder är utbyggnad av tunnelbana till Nacka med anslutande bussterminal och nya knutpunkter. Med den växande befolkningen och det ökade trycket på transportsystemet behöver kommunen ta ett samlat grepp kring utvecklingen av både ett hållbart system och insatser för beteendeförändring. En plan ska tas fram under 2023 med konkreta åtgärder för att främja och underlätta cykling, där ambitionen är att 25 % av arbetsresorna helt eller delvis ska ske med cykel.

3.10. Rapportering och uppföljning

Varje år följs miljömålsindikatorerna upp av kommunstyrelsen och redovisas i kommunens årsredovisning. Indikatorerna utvärderas årligen och kan revideras vid behov. En Agenda-2030-modul har implementerats i kommunens mål- och resultatstyrningsverktyg Stratsys för planering och uppföljning av hållbarhetsarbetet. Arbetet inom satsningen Klimatneutrala Nacka 2030 planeras årligen rapporteras genom en lägesrapport till kommunstyrelsen.



Under 2022 har ett arbete inletts med att kartlägga Nacka kommuns klimatpåverkan från den egna verksamheten, i enlighet med metodiken från GHG-protokollet (greenhouse gas protocol). Kommunens avsikt med kartläggningen är att få bättre översyn av kommunens samtliga utsläpp samt vilka åtgärder kommunen kommer behöva fokusera på framöver för att nå uppsatta klimatmål.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.



4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrnivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops,



reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna² och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

² Vinnova



5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future³, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus⁴, European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet

³ Energimyndigheten, Formas och Vinnova

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

⁵ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.



CapaCITIES⁷. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.



samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.



Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandepLANEN för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

- Nacka har under det senaste året organiserat sig för att arbeta med satsningen Klimatneutrala Städer 2.0 i syftet att lära, utveckla och testa nya arbetssätt som bidrar till hållbara lösningar i pågående stadsutveckling som i sin tur bidrar till utvecklingen av ett klimatneutralt Nacka.
- Kommunen har tagit fram en koldioxidbudget och inlett ett samarbete med Spacescape för att testa tidiga klimatkalkyler.
- Nacka har under året inlett flera nya samarbeten bland annat med Stockholm och Järfälla i syftet att agera systemdemonstrator för att accelerera elektrifieringen i Stockholmsregionen samt med Stockholm Green Innovation District med syftet att vara ett nav för innovation inom hållbart stadsbyggande.



- Nacka har tagit sitt första steg mot ett lokalt klimatkontrakt – Nacka budgetkontrakt – i samarbete med nackaföretag. Nacka budgetkontrakt fokuserar inledningsvis på åtgärder för att öka andelen hållbara resor till och från arbetet.
- Kommunen har implementerat en Agenda-2030-modul i kommunens resultatstyrningssystem för att systematisera och tydliggöra uppföljning och redovisning av nämndernas och verksamheternas hållbarhetsarbete med koppling till kommunens övergripande mål.
- Kommunens mål- och budget för 2023–2025 innehåller ytterligare satsningar som kan bidra till ambitionen om ett klimatneutralt Nacka.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Nackas arbete inom ramarna för satsningen Klimatneutrala Städer 2.0 fokuserar på stadsutvecklingsprocessen med syftet att finna arbetssätt som bättre möjliggör och säkerställer såväl en hållbar produktion av staden som en hållbar livsstil. Erfarenheter från arbetet bekräftar att utveckling av nya arbetssätt behöver ha ett tydligt ägarskap samt involvera befintliga verksamheter, processer och projekt för att ha goda förutsättningar att lyckas.

Att samverka mer bidrar bland annat till ett bredare perspektiv och därmed större förståelse för helheten. Det gäller även när det är frågan om kommunens interna arbetssätt. Under året har det exempelvis diskuterats hur markanvisningar kan bidra till en hållbar stadsutveckling. För att få djupare kunskap om hur kravställningar och incitamentslösningar kan utformas och vilken påverkan olika lösningar får har Nacka gett byggaktörer i uppdrag att samordna sig och presentera sina erfarenheter, sitt perspektiv och ge förslag som kan inspirera kommunen i fortsatt arbete. Kommunen har också ett nära samarbete med näringslivet i många frågor som under året har förstärkts inom hållbarhetsområdet.

Samverkan bidrar också till en bättre förståelse för olika parter förutsättningar och behov i arbetet mot att uppnå klimatneutralitet. Genom vårt gemensamma ansvar och målet om klimatneutralitet kan nya arenor skapas samtidigt som befintliga arenor kan användas för nya ändamål. Tillsammans hittar vi synergieffekter och gemensamma mål där kommunen behöver vara en aktiv part. Ett exempel är hur det kommunala bolaget Nacka vatten och avfall har inlett ett samarbete med Beijer Bygg AB med syftet att minska mängden avfall från byggarbetsplatser. Spillmaterial från husproduktion tas till vara och hanteras för vidare försäljning av Beijer Bygg AB. För att främja fler innovativa samarbeten som leder till konkreta lösningar arrangerar kommunen i samverkan med andra aktörer olika hållbarhetsseminarier, träffar och driver olika nätverk.



7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas



från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städernas klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal) de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.



Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktisknära och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.



Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr – Hållbar Stad ([hallbarstad.se](https://www.hallbarstad.se)).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforsknarnätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.



8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Nacka kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Mats Gerdau

kommunstyrelseordförande,
Nacka kommun

Olga Kordas

programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

generaldirektör,
Naturvårdsverket



Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Nacka kommun.

[Miljöprogram Nacka 2016-2030](#)

[Nacka kommuns Miljömål 2021](#)

[Mål och budget 2023-2025](#)

[2023-2025 \(nacka.se\)](#)

[Översiktsplan Nacka](#)

[oversiktsplan-hogupplost.pdf \(nacka.se\)](#)